

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izjava vsek dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Mr. za inozemstvo 15.20 Mr.
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Računi pri poštovem čekovnem zavodu:
Ljubljana Štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Attività di elementi avanzati

Formazioni aeree italiane e germaniche hanno bombardato le retrovie nemiche

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 1 settembre 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 827: Sul fronte d'Egitto attività di elementi

avanzati. Abbiamo preso numerosi prigionieri. Azioni di bombardamento sono state effettuate da formazioni aeree italiane e germaniche sulle retrovie nemiche.

Delovanje prednjih straž

Italijanske in nemške letalske skupine so bombardirale sovražno zaledje

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavljal 1. septembra naslednje 827. vojno poročilo:

Na egiptskem bojišču delovanje prednjih straž. Zajeli smo več ujetnikov.

Italijanske in nemške letalske skupine so bombardirale sovražno zaledje.

MAS torpediral angleški rusilce

Rim, 2. sept. s. Potrjenje je, da je italijanski MAS pred egiptsko obalo preteklo sotočje torpediral nekaj angleških rusilcev in ga hudo poškodoval. Gre za akcijo, ki jo omemlja poročilo glavnega stana oboroženih sil št. 825.

Vtip italijanskih zmag na prebivalstvo Maroka

Tanger, 1. sept. s. »Rifove brzjavke«, ki izhajajo v Severnem Maroku, posvečajo dolg članek italijanski mornarici in njihovim velikim uspehom. Italijanska morna-

prijeva k skupni stvari.

Duce o zgledni disciplini delavstva Odgovor na brzjavko delavstva iz Milana

Rim, 1. sept. s. Duce je postal naslednjo brzjavko nacionalnemu svetniku Giuseppe Landiju, predsedniku zveze industrijskih delavcev:

»Dobri sem brzjavko, ki ste mi jo poslali z zborovanja v Milatu, na katerem ste poročili 5.000 sindikalnih zaupnikov, ki zastopajo vso industrijsko delavstvo Milatu in pokrajino. Prečital sem poročilo važne skupščine. Kakor tovariu sansepokristu Malusardiju, zvestemu borcu stare garde, tako tudi vam sporočam, da je disciplina industrijskega delavstva v vsakem pogledu zgledna. Zlasti pa disciplina Milačanov, kjer je bila naredila coridonsko apostolstvo, se ni zaslužila in se ne more zasutti. Dnevno zasedujem zelo pozorno zadržanje raznih kategorij v tem

trenutku, ko je Italija v odločilni borbi.

Industrijsko delavstvo je docela na mestu, v skladu z zahtevami ure in žrtvami borcev. To je tem bolj omembe vredno, v kolikor je v velikih industrijskih središčih nevšečnost v prehranjevalnem pogledu bolj občutna. Egoistične spekulacije in brezvestnost so pojavi, ki se kažejo drugod ter se skrbno zabeležijo in kaznujejo. Po končani vojni in dosegenu zmagi ter morda še prej, se bodo videle poledice teh mojih opombe. — Mussolini.

Zupani mest pri Duceju

Rim, 1. sept. s. Duce je v palači Venezia sprejel in dal navodila guvernerju Rima in županom 24 občin, ki imajo nad 100.000 prebivalcev.

Važna in hrabra vloga italijanskih čet na Donu

Same odločno odbijajo vse sovjetske napade in s tem emogočajo nadaljevanje nezimanjanega pritiska na Stalingrad

Fronta na Donu, 1. sept. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Nadaljevale so se hude borbe na odsekovi fronte, ki ga drže naše čete. Sovjetske divizije so napadle ponovno močno našo postrojitev in so imeli krvave izgube. V pasu neke naše divizije sta dve sovjetski pehotni divizi, ki ju je podprtih mnogo lahkih topov, zmanjšali zlomiti četru z utrjenimi postojankami naših hrabrih čet. V hudi borbah in protinapadih z bajonetom je bil sovražni vržen nazaj na izhodiščne postojanke. Italijanski bataljoni pod vodstvom hrabrih oficirjev so vzdržali ofenzivo Sovjetov, ki so do poznega večera skušali dočakati k upadu.

Italijansko in nemško letalstvo je poseglo v borbe in naši lovci so izvedli akcije obstrelovanja s strojniscami, dočim so skupine nemških strmoglavorjev ob spremstvu italijanskih lovcov izvedle velike napade na sovražne čete v kretanju, na ladje in moste na Donu. Bombardirale so tudi zbirališča, skladnišča in bojna sredstva v neposrednem zaledju fronte. Transportno letalstvo je bilo neprestano v akciji. Težka letala so pristajala v neposredni bližini fronte. Med tem postaja fronta pri Stalingradu, ki je tesno zvezana s strateškim potekom fronti Doma, ki jo drže italijanske čete, vedno bolj kritična za boljševske obrambo. Nemške armade neprestano pritisakajo na močne ruske obrambe črete. Skupine bombnikov in strmoglavorjev pa bombardirajo podnevi in ponoči vojaške objekte v mestu.

Hrabrost in sposobnost italijanskih pilotov lovcev

Operacijsko področje, 1. sept. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani) v Severni Afriki. Odlična epizoda, ki dokazuje hrabrost in izkušenost naših pilotov se je odigrala včeraj nad področjem El Alameina, 11 naših »Macchijev 202«, ki so bili na večernem lovskem poletu in nadzorovali Quattaro, je opazilo skupino sovražnih letal, ki je bila zelo številna: bilo je 32 Curtisov »P 40«. Stevilni sovražni letali bi moralno biti za naše pilote povod, da se bi odtegnili borbi, kajti neenakost v številu je bila gotovo nasprotnika v prid, toda zvesti tradiciji italijanskih kralj, so naši lovci prestregli in napadli sovražni letalski odred. Kmalu so se pojata

Nadaljnja napredovanja na vzhodu

Zavzetje Anape na kavkaški obali Črnega morja — Sovražniki so avgusta izgubili 125 ladij z 808.000 tonami

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Južno od spodnjega Kubana so zlomile nemške in rumunske čete življe sovražnikov odpor in prodrije na vzhodno obalo Črnega morja. Mesto in pristanišče Anapo so vzele rumunske čete. Nemški brzi čelnji so v Črnom morju napadli zavarovani konvoj in potopili dve ladij s skupno 4500 tonami, med njimi eno petroličko.

V prelivu Kerču so lastne obalne baterije obstreljevale oddelek sovražnikovih podmornic, od katerih sta 2 oblezali goreči.

Južno od Stalingrada so pohetne divizije in hitri oddelek v trdih bojih razširili vdor in sovjetsko obrambo naprave in zavzeli v naglem sunku v smeri proti mestu važnemu višinsko ozemlju. Sovražnikov oklepni vlak je bil uničen. Močno sodelovanje letalstva je pomagal omehčati sovražnikov odpor. Hudi letalski napadi so veljali pretekelno noč Stalingradu in več letalstveno vzhodno od Volge.

Število sovjetskih tankov, ki so bili od 11. avgusta dalje uničeni jugozapadno od Kaluge v težkih in uspešnih obrambenih bojih, se je povisalo na 868.

Severozapadno od Medina in pri Rževu so se izjavljivali novi sovražnikovi napadi, ki so jih podpirali tankovski oddelki.

Borja in strmoglavna letala so četam v hudi obrambenih borbah prinesla učinkovito razbremenitev. Včeraj omenjeni naskakovljivi topniški oddelki je spet sestreljil 30 sovražnih tankov.

Južno od Ladoškega jezera se borbe nadaljujejo. Več sovražnikovih napadov je bilo, deloma v protisuskopah, zavrnjenih. Na jezeru je bila z napadom iz zraka uničena sovjetska topničarka.

Nemški čelnji za iskanje min je v Vzhodnem morju potopil sovjetsko podmornico. Na visokem severu so bile bombardirane

ne vojaške naprave v Arhangelsku in izvanzih več velikih požarov.

Sovjetovske letalstvo je izgubilo v teku zadnjih dveh dni v letalskih bojih in protiletalskem topništvu 182 «etal», nadaljnji 15 pa je bilo razdejanih na tleh. V istem času je bilo izgubljeno 11 lastnih letal.

V zadnjih dveh nočih so oddelki nemških bojnih letal obmejavalni več angleških letalstev južno od Aleksandrije in severozapadno od Kaira z razdaljinami in več tisoč začigalnih bombami. Na letalskih napravah in med postavljenimi letali je bilo opaziti eksplozije in močne požare.

Nemška vojna mornarica je potopila v mesecu avgustu skupno 699.100 ton, od tega 106 ladij s 567.100 ton po podmornicah, 5 ladij s skupno 32.000 tonami pa so potopili hitri čolni.

Nadaljnji 23 ladij s preko 130.000 tonami je bilo torpediranih. Izmed bojnih ladij so bile potopljene: letalonosilka »Eagle«, 1 križarka, 2 rušilca, 10 hitrih čolnov ter po 3 stražna in manjša vozila. Poškodovani so bili dva rušilca in Stevilni letalstveni hitri čolni.

V istem času je bilo potopljeno tudi 14 trgovskih ladij s 109.000 tonami in poškodovani nadaljnji 12 trgovskih ladij brez natančnejših podatkov o tonaži.

Med sovražnimi bojnimi plovilnimi vozilji je potopilo letalstvo: 1 križarka, 4 rušilce, 1 podmornica, 1 torpedni čoln, 1 hitri čoln ter po 1 stražni in spremjevalni čoln. Poškodovani so bili 2 letalonosilki, 12 križark ter odnosno rušilce, 4 hitri čolni, 1 čoln za hitro pristajanje in 1 spremjevalni čoln.

Razen teg občutnih izgub na bojnih ladij je izgubila sovražna plovba potekala v mesecu avgustu skupno 125 ladij s vsega 808.100. Nadaljnji 35 ladij s približno 200.000 tonami je bilo torpediranih ali pa hudo poškodovanih z bombami.

Uspešen razvoj na vseh odsekih vzhodne fronte

Nove utrdbe pred Stalingradom zavzete — Na Črnom morju in Ladoškem jezeru potopljene ladje

Berlin, 1. sept. s. Z zavzetjem važnih sovjetskih utrijenih postojank po nemških brzih oddelkih pred Stalingradom, od katerega so nemške čete oddaljene samo še 24 km, je nastala po sodbi tukajnih vojaških krogrov nova takтиčna faza v tem operativnem odseku in so se položili na nadaljnji nemških in zavezniških čet občutno zboljšali. Južno od Stalingrada so penota in nemški oklepni edinice že globoko prodrele v notranji utrjeni pas. Prodirajoče kolone so zavzeli številne nadaljnje utrdnice in druge poljske obrambne naprave, zadajajoč nasprotniku ogromne izgube.

Letaštvje je, kakor se doznavata iz vojaškega vira, uspešno podpiralo operativne oddelke in je obstreljevalo v zaporednih valovih oklepne edinice, zbirališča čet in utrjenje postojanke sovražnika. Uspešni letalski napadi so bili izvedeni na letališču v tem operativnem odseku in so se položili na nadaljnji nemških in zavezniških čet občutno zboljšali. Južno od Stalingrada so penota in nemški oklepni edinice že globoko prodrele v notranji utrjeni pas. Prodirajoče kolone so zavzeli številne nadaljnje utrdnice in druge poljske obrambne naprave, zadajajoč nasprotniku ogromne izgube.

Kakor obvešča naknadno nemško vrhovno poveljništvo, je nemško topništvo včeraj doseglo izredne uspehe proti sovjetskim edinicam na Črnom morju. Pri Bataklavi je bila potopljena ena sovjetska topničarka, v ozemlju Kerča pa velika transportna ladja. Druga transportna ladja pa se je morala vrniti.

O važnosti stalingrajskih utrdov, piše neki nemški vojni dopisnik, da je obramba tega mesta, ki je zgodovinsko vezano z boljševiško revolucijo in z imenom samega Stalina, postala za Sovjetje prestižno vprašanje. To objasnjuje prizadevanje za rešitev mesta pred nemškimi napadi. Razen tega ima mesto zaradi svojega položaja v loku Volge in v bližini kolena Dona, važen strateški pomen. Končno je mesto zelo važno tudi kot industrijsko in vojaško središče zaradi velikih tovarnih in skladnišč. Tudi kot rečno pristanišče je Stalingrad izredno važen za promet s Kaspiškim morjem. Več sto še ne prebarvanih tankov brez motorjev so Sovjeti postavili okrog mesta in iz njih naredili trdnjavice. Razen tega so Sovjeti v upanju, da bodo zaustavili nemško in zavezniško napredovanje, razili in začeli količine benzina.

V odseku Dolnjega Kubana so nemške in rumunske čete naskočile in zavzeli neko sovjetsko utrjen postojanko v hribih in zasedle v nadaljnjen več sovražnih vasi. Tudi na Kavkazu nemške čete pridobivajo na terenu. Nemški lovci so tem odseku sestrelili 26 sovjetskih letal.

Na severnih frontih se borbe nadaljujejo, kakor se doznavata iz pooblaščenega vira. Južnovzhodno od Ilmenskega jezera so nemški napadnali oddelki po hudi borbah zavzeli dve močno utrjeni sovjetski postojanki v bližini nemških čet. Boljševiki so skutočno zopet zavzeti izgubljene postojanke, toda so bili prisiljeni k umiku. Na bojišču so pustili številne padle in znane količine vojnih potrebsčin. V nadaljnji boljševiških poizkusih za prodor v nemške obrambne postojanke, so bili redeti zopet pregnani v izhodiščne postojanke ter so bili hude izgube, zlasti na tankih in topovih. Tudi južno od Ladoškega jezera so

stančna bitka južno od dolnjega toka Kubana v smeri proti obalam Črnega morja stopila v odločilno fazo, kakor bitka za Stalingrad, kjer je bil sovražni odpor zopet strog. Vzgor v zunanjih pas utridov okrog Stalingrada je bil razširjen, s čimer so se zrušile nadaljnje utrjenje postojanke obrambega sistema.

Uspehi tehničnih oddelkov tik za fronto

Berlin, 1. sept. s. Iz vojaškega vira se doznavata, da so nemški inženjerji neke oklopne armade zgradili v teku naglega napredovanja v južnem odseku vzhodne fronte v treh mesecih 215 mostov v skupni dolžini 8 km. 200 nadaljnjih mostov je bilo popravljeno v skupni dolžini 4 km. Tu niso vstete nove gradnje in popravne organizacije Tot in nemški delovni službi. Pri inženjerih delih takoj za prvimi črtami fronte so večkrat sodelovali in se izkazali v hrabrosti in največji disciplini oddelki mladičev, ki so v nemški delovni službi. Strelinski pojedinci in delavci in organizacije so bili edilkovani z železnim križem za hrabrost zadržani.

Zavzetje kavkaške trdnjave

Berlin, 1. sept. s. Nemške čete so izkoristile uspehl prodor južno od dolnjega Kubana in so dosegle utrjen kraj Krasna Medvedevska.

Vojna na morju

Amerika izgubila 451 trgovinskih ladij

Buenos Aires, 1. sept. s. Danes so v New Yorku objavili uradni seznam od 8. decembra potopljene ladij, vstevši

Dr. Gregor Gojmir Krek

Ljubljana, 2. septembra,

Včeraj proti večeru se je po Ljubljani raznesla žalostna vest, da je umrl redni profesor pravne fakultete ljubljanske univerze dr. Gregor Gojmir Krek. Z njegovo smrtnjo je našo pravno fakulteto zadel po nedavni smrti prof. Met. Dolenca nov hud udarec, saj je bil pokojni profesor dr. Krek med tistimi, ki so prvi polagali temelje slovenski pravni fakulteti in vzgajali naši pravni naraščaj. Po svojem zastužnem delu prof. dr. Gregor Krek ni bil znan samo po vsej bivsi Jugoslaviji, temveč dajejo preko njenih meja.

Rodil se je 27. junija 1875 v Gradcu. Njegov oče je bil slavist, univerzitetni profesor dr. Gregor Krek. Po dovršeni osnovni in srednjosloških studijih v Gradcu se je pokojni posvetil pravnemu študiju. Za doktorat je bil promoviran leta 1898. Mladoglavista je že takrat zelo zanimala tudi glasba. Obiskoval je konzervatorij in na pravni vse izpite. Po dokončanih studijah je bil v sodno službo in služeval med drugim na Dunaju in v Ljubljani.

Bokšek je formiral profesorski zbor pravnih akademikov našega novo ustanovljenega universiteta, podkalci tudi njegova kot izvrstnega rektorja sodelovanju. Leta 1920 je bil imenovan za rednega profesorja rimskega in državljanskega prava. Prof. dr. Krek se je svoje strelce nalage dobro zavedal in lotil se jih z vso vznadnostjo in s svojimi bogatimi zavzetimi izkušnjami. Njegovi tovarshi so kmalu spoznali njegove organizatorske sposobnosti in že leta 1921/22 je bil izvoljen za rektora univerze, kasneje pa je bil tudi večkrat dekan pravne fakultete. Kot profesor je bil med dijastrom zelo prijubljen. Njegova predavanja so bila vedno

DNEVNE VESTI

— Nagrada 1.000 lir za najboljši članek o Umbriji. Ob prijaki umbrskihs proslav, ki jih je pripravila konfederacija profesorjev in umetnikov, je Kr. zavod za romanski študije določil nagrado 1.000 lir za najboljši članek o romanski Umbriji, objavljen v katerem kolik italijanskem dnevniku.

— Kardinal Maglione se je vrnil v Vatikan. Iz kraja Montecatini, kjer je bil na počitnicah, se je vrnil v Vatikan drž. tajnik kardinal Maglione. Na kolodvoru v Termi sta ga sprejela sekcijska dirigenta papeževega državnega tajništva mons. Tardini in mons. Montini.

— Zaključek poletnih kulturnih tečajev za tujcev Sieni. V veliki univerzitetni avli v Sieni so bili zaključeni poletni kulturni tečaji, namenjeni tujcem. Udeležili so se jih številni nemški profesorji, ki poučujejo italijansčino na nemških solah. Po rektorjevem poročilu je spregovoril v imenu nemških profesorjev dr. Hans Angelhardt, ki se je zahvalil v imenu tovaršev za smotrne pridobitve v navedenih tečajih. Končno je predaval prof. Guido Manacorda o tem Gabriele d'Annunzio na pragu misterije.

— Železniške vozovnice dan pred vožnjo. Da se izloži naval potnikov k železniškim blagajnam, bodo odsljaje železniške blagajne lahko izdajale vozovnice potnikom dan pred vožnjo z veljavnostjo naslednjega dne.

— Odkritje zgodovinskega kipa v Ostiji. Iz Rima pročajo: Pri najnovejših arheoloških izkopavanjih ter raziskovanjih v Ostiji so izkopali ob robu hodnika, ki je obdajal toplice na foru, starinski kip, visok skoraj dva metra ter izklesan v grškem marmorju. Kip je popolnoma ohranjen. Domnevajo, da predstavlja Quinta Aurelia Simmaca, mestnega prefekta, pisatelja, govornika, senatorja, konzula, vrhovnega duhovnika in bojevitega zagovornika poganska.

— Prijela jo je vrtoglavica, omahnila v reko in utonila. 64letna Amelija Marijan iz naselbine Carate Brianza si je šla hladiti noge k reki Lambro. Pri tem pa jo je prijela vrtoglavica. Starka je padla v reko, močna obrežna struja jo je potegnila proti sredini. Revica je utonila, se preino so ji mogli pomagati.

— Smrť pod motociklem, pred katerim je hotela rešiti hčerkko. Triletna Ivana Gordančič iz Barjice je hotela prekorati cesto. V tel hipu je pribrel motocikel in bi bilo deklete nedvomno povozeno, ko bi se ne bila mati pognala proti vozilu in s tem rešila otrokovo življenje. Toda pri tem je bila sama povozena in je dobila smrtnne poškodbe.

— Italijansko-bolgarska plovna družba »L'agenzia del mare« poroča iz Varne, da je bila tam ustanovljena italijansko-bolgarska plovna družba, ki ima namen oskrbovati blagovni in tovorni promet med Italijo in Bolgarijo vzdolž dolge donavskih plovne poti.

— Nicesar se ne spominja. Kmetovalec Lovrenc Frediani iz Viareggia se je podal v gozi ob poboji hriba Gombitelli nabirat stajo za živino. V nekem jarku je našel trijo negibnega moškega. Brž je stekel v rodino vas, kjer je obvestil o tem karabinjerje, k išo našli neznanega moškega na istem kraju. Po daljšem času je dal točni moški življenjske znake, vendar ni mogel spregovoriti. Prepeljali so ga v bližnjo bolnišnico, kjer se je zdravnikom posrečilo obudit ga k zavesti. Toda neznanec ve izpovedati le to, da se imenuje Ubald in da je doma iz Livorna. Prišel je za ne-

dobro obiskana, saj je bil znan po svoji preciznosti in obsežnem znanju. Bil je tudi predsednik juridičnih izpitnih komisij.

Prof. Krek pa se ni omejil samo na svoje vzgojno delo, temveč je kot pravnik spisal celo vrsto pomembnih spisov v slovenskem in nemškem jeziku, ki so postali znani in upoštevani med širokim pravniškim krogom. Skupno s profesorjem dr. Korošcem je pokojnik leta 1937 izdal preporeben učbenik rimskega prava, ki je bil zelo toplo sprejet tako pri dijaštvu kakor pri vseh strokovnjakih. Njegovo tolmačenje rimskega pravnega obligacij presegajo v strokovnih pravnih krogih kot eno osnovnoznačnih pravnih del.

Kot izvrstni teoretik in praktik je bil prof. dr. Krek pozvan v bivši Jugoslavijo tudi k sodelovanju v raznih zakonodajnih komisijah, ki so pripravljale načrte in besedil novih zakonov. Mnogim še sedaj stilizacijo in glavnem zakonom je prav on dal zadnjo stilizacijo v glavnem vsebinsko. Vse to je vedilo do tega, da je bil med prvimi imenovan za rednega člena novo ustanovljene Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani leta 1937. Zaupana mu je bila funkcija generalnega tajnika, na katerem je slolene vse breme organiziranja naše najvišje kulturno-znanstvene ustanove. Tako je profesor dr. Krek za svoje pravno znanstveno delo doživel najlepšo in najvišjo počastitev. Svojo dolžnost kot generalni tajnik Akademije znanosti in umetnosti jo opravil do nedavnega vso pozdravovalnostjo, dokler mu ni bolezneni del.

Za svoje znanstvene zasluge je bil odlikovan tudi v inozemstvu. Postal je dopisni član Slovenskega ustavu v Pragi, prav tako pa ga je za dopisnega člena imenovala Hrvatska Akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu. Odlikovan je bil večkrat z najvišjimi odlikovanji.

Dr. Gregor Krek pa ima velike zasluge tudi za slovensko glasbeno kulturo. Bil je urednik »Novih akordov«, glasbenega glasila, ki je izoral v našem glasbenem življenju globoko brazdo. Sam je bil zelo uspešen skladatelj in proti večeru svojega življenja se je znova vračal k svoji ljubljenski glasbi. Pred leti so začeli izhajati njegovi samospovedi, ki so dosegeli veliki uspeh. V solosevni literaturi zavzemajo delo dr. Kreka posebno mesto, ki ga označuje autorjevo docela samobilno in izvirno stališče. Za zasluge na glasbenem polju ga je počastilo s častnim članstvom glasb. društvo »Ljubljanski Zvon«.

Smrt pokojnega dr. Gregorja Kreka je najhujši udarec tudi za njegovo družino. Za njim žalujejo žena ga, Mira, hči Milena in sin Miro. Pogreb pokojnika bo v četrtek ob 17. urah, kjer so ga položili v kapelo sv. Andreja. Pokojniku časten spomin, žaljučim svojcem naše iskreno sožalje!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 18. in 18.15. ob nedeljah in praznikih ob 10.30 14.30 16.30 in 18.30

Kino Matica Tel. 22-41
Poezija ljubezni kresne noči in globočka drama razvijene duše v filmu
KRESNA NOČ
Gertrud Meyen, Anna Dammann, Otto Wernicke

KINO UNION — TELEFON 52-21
Tehnično neosegljiv prikaz letalskih akrobacij
PUSTOLCOVI V ZRAKU
Lepa Rita Hayworts se bori za ljubezen postavnega, simpatičnega Gary Granta

KINO SLOGA TEL. 27-30
Znižane cene! Znižane cene!
Duhovita komedija

GOSPOD MAK
V glavnih vlogah: Vittorio de Sica in Assia Noris. Režija: Mario Camerini.

je le delno oblačno nebo. Obeta se nam zoper lepo vreme in zdi se, da bo sedanji režim značilnega poletnega vremena še trajal.

— Nameščence in nameščenke zavarovalnih zavodov vabimo na informativni sestanek v četrtek, dne 3. IX. 1942 ob pol 15. uri v dvorano Pokrajinske delavske zvezde, Miklošičeva 22. Na sestanku se bo poročalo o vsebinu nove kolektivne pogodbe za nameščence zavarovalnih zavodov ter je v interesu vseh prizadetih, da se sestanka zanesljivo udeleže. — Oddelek bančno-zavarovalnih delojemalcev.

— Rektor Glasbene akademije poziva svoje člane, da se udeleže pogreba univ. prof. dr. Gojmira Kreka, skladatelja in dolgorajnega predsednika izpraševalne komisije za ur. izpite na našem zavodu.

DK

DK

Prvi trije romani v novi zbirki „Dobri knjigi“

bodo:

Mira Pučova: TIHA VODA
Izviren slovenski roman iz polpretkle dobe.

A. Fraccaroni: GROFICA WALEWSKA
Zgodovinski roman Napoleonove ljubnosti do poljske aristokratke.

John Knittel: EL HAKIM
Roman iz skrivnostnega življenja Bližnjega vzhoda.

Roman bodo izšli v oktobru, novembru in decembru. Oni naročniki naših listov, ki se v naprej naročne na te knjige, jih bodo dobili izredno pocen: po 8 lir za broširano in po 18 lir za v platno vezano knjigo.

Knjige lahko plačujete v mesečnih obrokih skupaj z naročino za list.

Porabite za naročbo vzorec, ki je bil objavljen v naši ponoredni številki. Izrezite ga in ga izpolnjene izročite upravi naših listov, ki plačate naročino za septembra, ali našemu inkasantu, ki pride pobirati naročino za »Slovenski Narod«. Prvi obrok lahko plačate takoj ali pa v oktobru.

DK

DK

— Nakazila za sladkor in maččobe za mesec september bodo dobili vsi trgovci v sobi št. 8 mestnega preskrbovalnega urada po naslednjem razporedu: današnjo sredo 2. t. m. trgovci z začetnicami K in L, v četrtek 3. t. m. z začetnicami N do O, v petek 4. t. m. z začetnicami P do S, v soboto 5. t. m. z začetnicami S do Z, v pondeljek 7. t. m. z začetnicami A do F in v torek 8. t. m. bodo dobili nakazila trgovci z začetnicami G do J. Hkrati morajo iste dni trgovci oddati odrezke nakaznic za mesec avgust za sladkor, maččobe, mleko in krompir pa že znanih navodil. Za september bo vsak upravljenc na svojo živilsko nakaznico dobil 300 gramov presnega masla in 1 dici olja.

— Prvi koncert nove sezone 1942/43, bo v petek, dne 11. t. m. ob pol 7. uri zvezcer v veliki filharmonični dvorani. Koncert bo violinski virtuoš Karlo Ruvel, s sodelovanjem pianistke Zore Zarnikove. Na

MALI OGLASI

V ITALIJANSČINI PREVAJA

prošnje, dopise trgovske in tehnične stroke

— Tehnična pisarna, Cesta 29. oktobra 13.

— ALI RES
SE NE VESTE,
da vam oglas v »Slovenski Narod« odvzame vse Vaše skrbni? Ce tiste skrbni ali stanovanje, ce zelite karkoli kupiti, se obrnite na oglasti oddelek »Slovenskega Naroda«, ki Vam bo s cenenim oglastom izpolnil željo. Oglasti oddelek »Slovenskega

— Ingrajte

▼
Slov. Narodu

koncert že danes opozarjam. Vse podrobnosti bomo objavili v prihodnjih dneh.

— Ij Šola Glasbene Matice sprejema goste v svojo glasbeno solo še jutri in potuje v Gorici, dne 15.—17. ure. Starške opozarjam, in prosimo, da vodimo po rokah in nogah. Slična usoda je doletela 33letna Olga Baudaz iz ulice Brigata Etna. Ima poškodbe na rebrih. Desni komolec si je potolka pri padcu čez stopnice. Najditev se naproša, da jo odda na kvesturi.

— Ij Seznam davčnih osnov akad. slikarjev, akad. kiparjev, književnikov, zasebnih učiteljev, glasbenikov, godev, informacijskih pisarn, mesetarjev, zakotnih pisarjev, obč. notarjev, babic ter pavšaljov III. skupine: autozvočnik, snazičev oken, konjastev, komisionarjev in manjših prevoznikov, bodo razgrnjeni med uradnimi urami do vstega 23. septembra v vratarjevi sobi na magistratu.

Iz pokrajine Trieste

— Ob nastopu novega Zveznega tajnika, Včeraj dopoldan je bila v liktorski dvorani v Triestu slovenska predaja poslov iz rok prejšnjega Zveznega tajnika dr. P. Pive v roke novo imenovanega Zveznega tajnika Ivana Spangara. Svetčni predaji poslov sta prisotvovala Podstajnik PNF Carlo Ravasio, triestinski prefekt Tamburini ter predstavniki mestnih in pokrajinskih fašističnih skupin ter organizacij.

— V Filodrammaticu uprizarjajo te dni novo komično sentimentalno veseljivo »Deklinacija«. Občinstvo je z navdušenjem sprejelo to novo uprizoritev triestinske odrške družine. Sodelujejo Marcela Marcelli, Luigi Tasca, Jole Silvani, Silvia Balbi, Sandro Serafini, Aldo Rinaldi in Pino Nello. Tudi balet triestinskih oper je postavljal z novim baletnim sporedom.

— Stari Triestini umirajo. Te dni so umrli v Triestu 82letna Alojzija Filini, 66letni Mario Paolieri, 82letni Mihael Calz, 87letni Nikolaj Parenzan, 75letni Josip Pischianz.

— V Politeama Rossetti bo dne 8. septembra posebna razstava, namenjena vojnim ranjenjem, ki se zdravijo po raznih triestinskih bolnišnicah. Sodeloval bo tudi orkester pod vodstvom maestra Guida Cergolija.

Iz pokrajine Gorizia

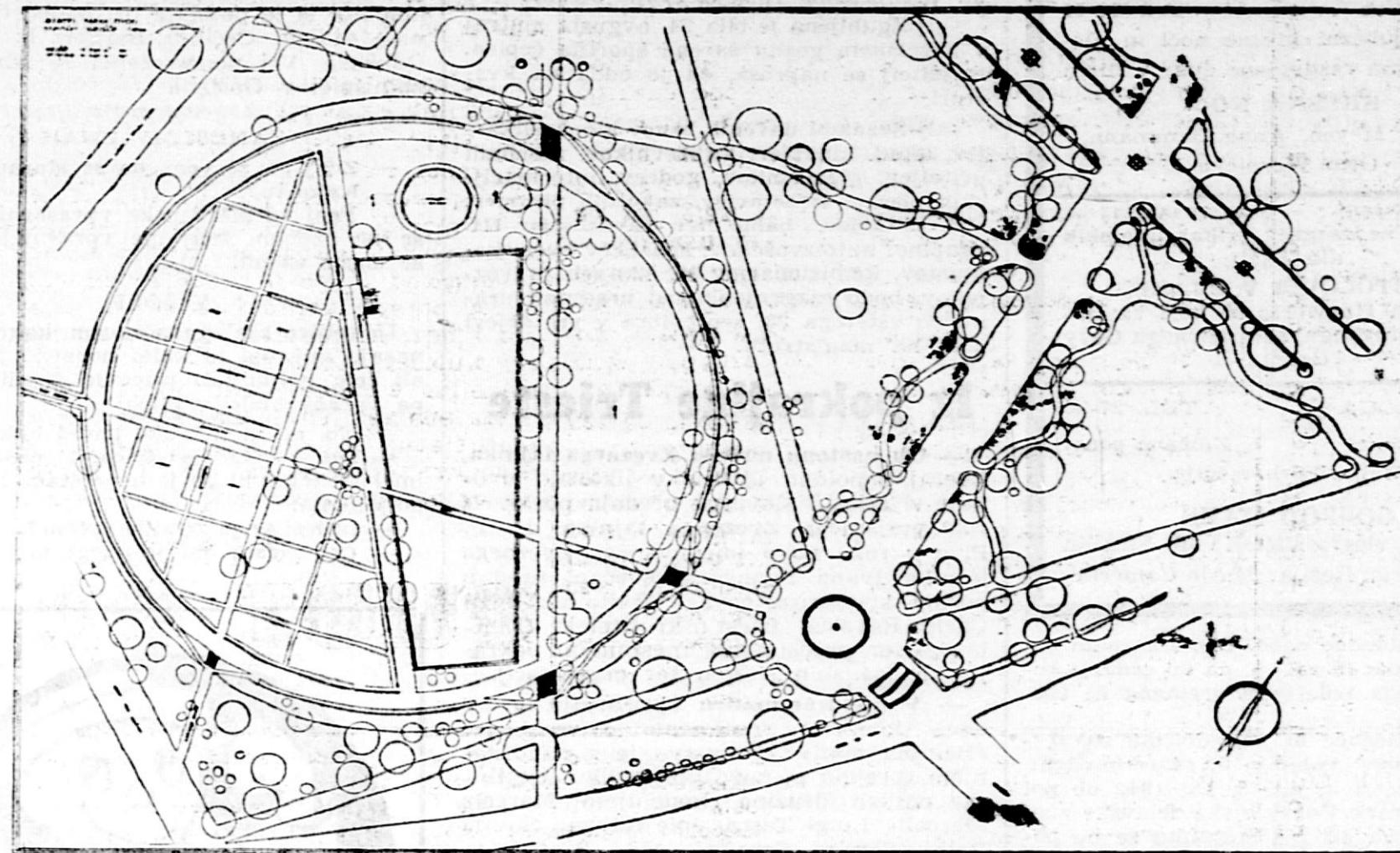
— Nadškof Margotti v Idriji. Gorizijski nadškof Karel Margotti je bil na pastirskem obisku v Idriji soto. Po pontifikalni misi je spregovoril vernikom omenjene župnije in jim predčel podobo škofa kot očeta učitelja in pastirja. Zatem je bormal 200 dečkov in deklec v izvedenje župnije.

— Po nesrečnem naključju je nastal požar na Gorari pri Rifenbergu. Ogenj je zadel seno in ga uničil več ko 30 metarskih stotov. Brata Furlan sta oškodovana za 8000 lir.

— Ponesrečenci, 17 letni Just Lupieri iz Verze se je porezel s steklom po nogah. 60letni Ugo Colobini iz ulice Caprini v Goriziji si je pri padcu pobil desno koleno. Pod voz je prišel 17letni Ernest Mosetti iz ulice Officine v Goriziji in ima poškodbe po vsem telesu, razen tega si je zlomila le

Na novem otroškem igrišču v Tivoliju

Dela napredujejo in so obriši bodočega „otroškega paradiža“ vedno bolj vidni — Na igrišče bodo vodile velike stopnice in zložna pote

Ljubljana, 1. septembra.

Tivoli je v teh dneh vedno živ in poln gostov. Mnoge meščane niti v najbolj vročih dneh ne zmika, da bi se zatekli na Ljubljanci ali v drugi dostopna kopalnica, temveč gredo rajsi v Tivoli, kjer je vedno sence, sonca in družbe ali pa samote za vsakega dovolj. V kasnejših popoldanskih urah so številni gostje zlasti otroci, ki hvaležno izrabljajo dovoljenje, da se smejijo mili volji natekati in naigrali. Tega drobiža od takih, ki komaj gledajo iz svojega vozička, pa do tistih, ki so že na pragu šole, je zlasti letos Tivoli zelo mnogo in vse kaže, da se izvrstno počutjo.

Otroci vladajo predvsem v spodnjem delu na desni in lev strani. Leva stran je še skoraj bolj prizadelen, ker je tamkaj več travnatega prostora na razpolago. Otroci niso izbirčni glede streljanja. Svoje »kratke« strelje si ustvarijo najrajsi sami vsak dan sproti. Bodisi da menjajo družbo, bodisi da spremene nekoliko najbližje okolje, pa jih je dovolj.

Klub obsežnosti prostora pa se zdi, da postaja počasi le premajhen. Otrok, ki se s svojimi mamicami zatekajo v Tivoli, je vedno več, razpoložljivega in dostopnega prostora pa že ni mogoče skoraj več razširiti. Zato bo tem mladim junakom peska, trave in iger zelo ustrezeno, ko se jim bo odpri novo, pestro igrišče, ki ga občina sedaj urejuje okoli ribnika. Tako ne bo samo več prostora in možnosti za svobodnejše podvige, temveč bo na razpolago tudi več pestrih koticov, da bo mladina že v naravi sami našla vedno kaj novega in zanimivega.

Novo otroško igrišče v Tivoliju so začeli graditi že lani, vendar so že tedaj začudili, da ga ne bodo že lani mogli izgotoviti. Saj gre za priljubljeno velik kompleks, ki ga je treba popolnoma preurediti in prilagoditi novemu smotru. Dnevnici opazovalci del so se o tem sami prepričali, ko so videli, koliko zemlje so morali odkopati na vseh koncih in jo prepeštili drugam. Že s samim odkopom in prevozom zemlje so bili delavci zaposleni nekaj mesecov deloma pred lanskim zimskim letom. Zemljo odkopavajo tudi sedaj, ko urejujejo okolico ribnika na spodnjem koncu ob Tivolski cesti, ki pelje v Rožno dolino.

»Otroški paradiž,« kakor so nazvali nekatere to novo nastajajoče otroško igrišče v Tivoliu, je eno največjih javnih del zadnjih let v Ljubljani ter je v zvezi s celotno preurejeno Tivolijem v sprejaljščem med središčem mesta in Rožno dolino. Ta preurejena so bila delno že končana, saj smo že lani in letos dobili ob poti, ki pelje proti Cadu ali pa na Rožnik, nove zložne, prijetne sprejaljne poti, ki jih Ljubljaničani že sedaj zelo cenijo.

Glavna atrakcija novega otroškega igrišča bo, da bo dostopno tudi pozimi. Ribnik bodo vrnili svoji nekdaj uporabi in v načrtu je, da se tamkaj odpre veliko drsalische, ki bo močno razbremenilo drsalische pod Cekinovim gradom. Slednje je vsaj za nekatere prijatelje dresanja preveden z rok.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roma

V spalnici sem našla Klarisa, ki me je že čakala; njeni okrogli ličice, vse žareče od razburjenosti, je nalikovalo rdečemu jabolku. Smejali sta se kakor solarki. Velela sem ji, naj zaklene vrata; takoj zatem je nastalo silno šumenje svilenega papirja, Govoril sva tiho kakor dve zarotnici; in to ceptanje golih nog po preprogi, ti vzbudi pribajenega smeha, ti na pol zadušeni vzlikni so me spominjali božičnih večerov v mojih otroških letih, kadar sem se plazila, da obesim nogavicu nad kamen. Maksim je bil ta čas v svoji oblačilnici, in vmesna vrata so bila skrbno zaklenjena. Klarisa je bila moja edina zaveznica in zvesta tovarišica,

Obleka se mi je krasno prilegal. Stala sem pred zrcalom in s težavo brzala svojo nestrpnost, ko mi je Klarisa z negotovimi prsti zapenjala živote.

»Kako lepa je, gospa,« je ponavljala in se spet in spet odmikala ter me občudovala. »Človek bi misil, da je namenjen za kraljico.«

»Pazi, na levi rameni... Ali se paramnica vidi?«

»Ne, gospa, ničesar ni videti.«

»Kako se mi podaja? Kakšna sem?« Ne na da bi počakala odgovora, sem se obračala, mrščila obrvi in se smehljala svoji sliki v zrcalu. Že zdaj sem se čutila izpremenjeno; nadležna zavest manj-

vrednosti me je polagoma minevala. Pa ne, da bi se mi bodo vendar že posrečilo zadušiti svojo brezbarvno osebnost?

»Zdaj pa lasuljo,« sem vznemirjeno dejala. »Počasi, ne zmetkaj mi kodricev; ostati morajo mehki in ne smejo mi siliti v obraz.« Za hrbotom sem videla v zrcalu Klarisini okrogli ličice: njene svetle oči in njena polodprtta usta. Z drhtetimi rokami sem se polastila svilenih kodrov z zlatimi odsevi.

»Oh, Klarisa! sem vzkliknila, tisto se smeje. «Le kaj bo rekel gospod de Winter?«

Zatajajoč svoj znagoslovni nasmej, sem si pokrila blede lase s kodrasto lasuljo. Tisti mah je nekdo krepko potkal na vrata.

»Kdo je?« sem zaklicala v brezumnem preplahu. »Nihče ne sme noter!«

»Jaz sem, draga, nič se ne boj,« je odgovoril Beatrikin glas. »Boš kmalu napravljen? Rada bi videla.«

»Ne, ne! Ne moreš noter, nisem še oblečena.«

Klarisa, ki je imela usta polna lasnic, mi je vsa zbegava podajala drugo za drugo ter mi pomagala popravljati kodre, ki so se bili v škatli nekoliko zmešali.

»Pridem, kakor hitro bom nared,« sem zaklicala. »Kar dol pojrite, vsi. Ne čakajte me. In Maksimu povej, da ne sme noter.«

»Maksim je že spodaj,« je rekla Beatrice. »Prisel je k nama in povedal, da je razbijal po vratih kopalnice, a da se nisi oglasila. Ne daj nam prepolgo čakati, vti smo radovedni, da nikoli tega. Ali res ne potrebuješ pomoči?«

vesoljnem potopu v naselbinì skupaj živelj ljudje, kar se jih je bilo rešilo.

Bolgarska uvozna centrala

Na pobudo trgovinskega ministra je dobila Bolgarija predlanskim nakupovalno centralo. Njeni nalogi je bila organizirati in centralizirati uvoz blaga. Delniška glavnica je do 70% v rokah Zvezde bolgarskih trgovcev. Ostali 30% je razdeljenih na tri velike bolgarske zadruge: »Napred«, »Splošno zvezo bolgarskih zadrug« in »Zadrugo«. Preko te cetrace gre zdaj uvoz sladkorja, soli, železa, popra, usnja, aluminija, mineralnih olj, parafira, cimetra, avtomobilskih pnevmatik, naftalina, konzeniranega mleka itd.

Do konca lanskega leta je imela uvozna centrala za 4 milijone levov prometa. Lanči ob koncu leta je šlo preko nje že 20% vsega uvoza. Da bi imeli bolgarski trgovci čim cenejši uvoz, ne sme presegati čisti dobitek uvozne centrale 6% lastnega kapitala. Delniška glavnica je namenoma zelo nizka, ker znasa samo 1.060.000 levov. Centrala ima pa za poslovanje na razpolago velike kredite, za katere jamči država potom bolgarske kreditne banke. Dosej je uvozila cetralo nad 40.000 ton sladkorja, nad 67.000 ton soli, 11.000 ton betonskega železa, 652.000 ton mazilnega olja, 610.000 vreč ter manjše količine popra, črne pločevine, pocinkane pločevine, parafina, aluminija itd.

Uvozna centrala je dobila neposredno od države večja naročila za uvoz blaga. Večina tega blaga je dobila Bolgarija po Donavi. Da bi bilo mogoče blago ob duhovskih pristaniščih Lom in Somovit vskladiščiti, je zgradila centrala tu lastna skladišča. S tem se je njen delokrog še razširil in ministrski svet je centrali naročil, naj začne zbirati in predelovati tudi kovine, pridelane v priključenih pokrajinh. Skupaj z zadružno centralo »Napred« bo uvozna centrala organizirala tudi pridobivanje soli iz Egejskega morja.

Vedno več solinčnic

Na Kavkaz prodriajoče nemške čete so prisile tudi v kraju, kjer raste mnogo sončnic. V Rusiji so sončnice sploh priljubljene, ker njihovi zrnčki ne uporabljajo samo za izdelovanje olja, temveč jih ljudje zelo radi jedo. Tuječ, ki pride prvič v Rusijo, začuden gleda, kako staro in mlado grize tako zvane »semičice«. Splošno priljubljeno in tudi zelo redilno semen sončnice prodajajo po vseh kolodvorih, prodajalci jih nosijo po celem košarju okrog in ponujajo ljudem.

Pa tudi v drugih državah igra sončnica važno vlogo. Madžarska vlada je letos odredila, da morajo biti zasejana s sončnicami obširna polja. Srbsko kmetijsko ministrstvo je sklicalo oni dan konferenco o nakupu in predelavi semen letosnjih sončnic. Z večjim pridelkom sončnicnih semen je dobila Srbija tudi več stiskalnic olja. Prej jih je imela 9, zdaj jih ima pa 15. Sončnico semen, ki ga pridelujejo kmetje, dobre zanj določeno količino olja in tropin,

Vodne sile na Hrvatskem

Naravni pogoji za širokopotezno izkoriščanje vodnih sil so na Hrvatskem razmeroma ugodni, ker je Hrvatska gorata in ima na razpolago dovolj rek in potokov. Hrvatska pa nima samo dovolj vode, temveč tudi lepo število vodopadov, s katerimi je znatno olajšano izkoriščanje vodnih sil. Strokovnjaki cenijo vodne sile Hrvatske približno na 1.400.000 HP ob normalnem vodostaju. Preračunano na glavo prebivalstva znesе 27/100 HP na vsakega prebivalca. To razmerje je pa ugodno. Dosej pa izkorisča Hrvatska samo 80.000 HP, torej komaj eno dvajsetino.

Ze pred prvo svetovno vojno so v Dinarskih Alpah strokovnjaci točno proučili kapacitet vodnih sil. Rezultati njihovega dela so bili ugodni. Strokovnjaki so zlasti ugotovili, da so danji vsi naravnii pogoji za zgraditev elektrarn, ki bi nekatere med njimi dajale letno 120.000 HP. Toda tukaj niso bili uresničeni. Sele zdaj so storili zoper v ospredje. Najprej nameravajo zgraditi elektrarno v bližini Crikvenice. Tu se bodo izkorisčale vodne sile Gorskega Kotora in elektrarna bo dajala 70.000 HP letno.

Dobra letina paprike na Madžarskem

Madžarska računa letos izredno dobro letino paprike tako po količini kakor tudi po kakovosti. Povpraševanje inozemstva po madžarski papriki je zelo veliko in tako letosnjega bogatega pridelka ne bo težko spraviti v denar. Za sušenje paprike so zgradi dve novi veliki sušilnici. Tuči izvoz zelenih paprik iz Madžarske je letos zelo velik.

Pleme velikanov

Na bregovih jezera Viktoria v vzhodni Afriki živi zamorsko pleme Vahuma, ki bi ga lahko po pravici imenovali pleme velikanov. Skoraj vsi člani tega plemena so vitke izredno visoke postave. Mnogi med njimi merijo dva metra ali pa še več. Moški, ki meri 1.80 m, je pri tem plemenu srednje ali celo nizke postave.

Najboljša krava mlekarica

Ce govorje kje v Nemčiji o živinorejji in o posebno dobrih kravah mlekaricah, na nene pogovor vedno na spodnje frizijske živinorejce. Pa tudi inozemstvo pozna dejstvo krave s sočnimi pašnikov tvega dela Nemčije. Deset različnih spodnjefrizijskih krav daje letno povprečno po 9135 kg mleka. Se več mleka pa daje krava »Jera«. V 365 dneh je dala ta krava 13.819 kg mleka, iz katerega so dobili 613 kg maslove, torej 44%. S tem je bil dosežen svetovni rekord.

TI NE, A JAZ!

Ves dan se trudim in kuham zate, a kadim imam od tega?

Ti nič, zagodnra mož, a jaz — želodne krke.

Formazioni corazzate italiane in movimento sul fronte egiziano — Italijanske oklopne edinice v gibjanju na egiptski fronti

zašepetala. »Gospod de Winter, major Lacy in njenega gospa. Gospod Crawley je ta mah prišel. Vsi so v veži. Skozi stebrenik sem pogledala proti vrhu velikih stopnic in odtod po veži. Da, bili so spodaj: Giles v svojem belem arabskem burnusu se je smejal in kazal bodalo, ki mu je tičalo za pasom; Beatrice je bila zahomotana v široka zelenomoda oblačila in vsa povita z oglircami, ki so ji segale od vrata do pasu; ubogi Frank je bil v svojem progastem životcu in visokih mornarskih škrnjih neroden, kar malce bedast na pogled. Maksim v svoji večerni obleki pa iz vse družbine edini podoben samemu sebi.

»Res ne vem, kaj dela,« je pravkar govoril. »Uro bo že, kar je zaklenjena v spalnici. Koliko je ura, Frank? Gostje, ki so opavljenci na večerjo, morajo biti vsak trenutek tu.«

Godbeniki so že v slavnostni obleki stali na galeriji. Eden je uglaševal svoje gosli. Zaigral je levestico, nato, nato, nato. Svetloba ene izmed luči je padala naravnost na sliko Karoline de Winter.

Da, obleka je bila do najmanjše malenkosti posneta po načrtu, ki sem ga bila poslala. Napihnjeni rokavi, pas s petljicami, široki klubki z valjujočimi okrajki, ki sem ga držala v roki. Moji kodri so bili takšni kakor njeni; kakor na sliki, so tudi meni tvorili glorio okrog lica. Nikoli v svojem življenju še nisem bila čutila po prevzetnosti, te pjianosti ponosa in sreče. Mignila sem goslaču in si pritisnila prst na usta, češ, naj molči. Nasmehnil se mi je, se priklonil in stopil k meni.

»Ne!« sem živčno zaklicala, čuteč, da me mineva potapljenje. »Idi, pravim, dol pojdi!«

Kaj ji je bilo, da me je moralova prav ta mah nadlegovati? Zmesala me je bila tako, da nisem vedela, kaj delam. Ena izmed lasnic se mi je zataknila v koder. Beatrikinega glasu nisem več slišala; najbrž je bila odšla po hodniku. Za trenutek sem se vrnila, ali se dobro počuti v svojih odaliskih kopenrah in ali si je Giles z uspehom pobaval obraz. A kako nesmiseln je vse to razburjenje, sem pomislila. Zakaj delamo te reči, kakor da bili še otroci?

Obraz, ki mi ga je kazalo zrcalo, je bil tako izpremenjen, da ga skoraj nisem poznala. Oči so bile večne katastrofe in Kavkaz je postal v armenski pravljici druga zabelka človeštva. Tam je bilo ustanovljeno po vesoljem potopu prvo mesto. Pravljica imenuje kraj v kavkaskih gorah, ki pomeni njeni, sem prinesli z ravnin.

Gledala sem to bitje, ki je bilo tolikanj različno od mene, in se mu smehljala. Še ta smehljaj je bil nekam nov, nekam umeten...

»Oh, Klarisa! sem vzkliknila. »Klarisa!« S konci prstov sem privzdignila krilo ter se ji priklonila, da so nabirkli opazili po tleh. Klarisa se je smejala, nekoliko zmedena in v zadregi, toda očito zelo zadovoljna. Še nekajkrat sem se prestopila pred zrcalom, opazujot svojo podobno.

»Odprti vrata,« sem rekla nato. »Zdaj pojdem dol. Skoči naprej, da vidiš, ali so drugi že spodaj.« Klarisa je znova prhnila v smeh in ubogala, jaz pa sem krenila za njo po hodniku, oboči dvigaje krilo, da ni pometalo tal.

Ozrla se je in mi pomignila. »Odšli so dol,